

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นแนวทดลองของวินทร์ เลียววาริณ ตามแนวทางการศึกษาภาพรวมด้านกว้างของงานเขียนแนวทดลองของสุชาติ สวัสดิ์ศรี 14 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการนำเสนอ ด้านลักษณะของเรื่อง และด้านเนื้อหา ผู้ศึกษาได้เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยายสรุป โดยผลรวมทั้งหมดที่ได้มีดังนี้

ทฤษฎี เรื่อง	รูปแบบการนำเสนอ			ลักษณะของเรื่อง								เนื้อหา			
	นามธรรม	สำแดง พลัง และ อารมณ์ ภายใน	สัญลักษณ์	อวัช คติ	เหนือ จริง	คุณค่า ด้าน ภาพฝัน	อวัช คติ	มองจาก ที่สูง	ไม่เป็น ตาม ขนบ เดิม	ความคิด ริเริ่ม แปลก ใหม่	ตั้งคำถาม	ความคิด, สถานการณ์	มิติที่ 4	ตัวเอก ขบถกับ ตัวเอง	บรรยาย แบบ ประกอบ ส่วน
1.อาเพศ- กำสรวล	5	7	9		5	1	9	4	9	10	3	5	3	5	3
2.สิ่งมีชีวิต ที่เรียกว่าคน	12	9	9		7	2	12	3	12	15	11	11	3	14	11
3.หนึ่งวัน เดียวกัน	25	21	39		3	6	33	33	53	12	16	52	4	21	9
4.วันแรก ของวันที่เหลือ	34	15	38		1	15	35	23	49	8	10	50	4	13	9
5.โลกด้านที่ หันหลังให้ ดวงอาทิตย์	44	16	35		1	17	40	34	49	6	23	52	1	5	3
รวม 191 เรื่อง	120	68	129		17	41	129	97	172	51	63	170	15	58	21
คิดเป็นร้อยละ	62.83	36.60	67.54		8.90	21.47	67.54	50.76	90.05	26.70	32.98	89.01	7.85	30.37	10.99

จากตารางแสดงให้เห็นว่า กลวิธีการเขียนเรื่องสั้นแนวทดลองของวินทร์ เลียววาริณ ในด้านรูปแบบการนำเสนอ นั้น เป็นเรื่องราวแบบล้ายุค มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.06 รองลงมา เสนอเรื่องราวแบบนามธรรม คิดเป็นร้อยละ 62.83 และสำแดงพลังอารมณ์อันซับซ้อนภายใน คิดเป็นร้อยละ 35.08

ด้านลักษณะของเรื่องมีโครงเรื่องแบบไม่เป็นไปตามขนบเดิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.05 รองลงมาคือ มีลักษณะในเชิงอัตวิสัย คิดเป็นร้อยละ 67.54, มองเรื่องราวเหมือนดูมาจากที่สูง คิดเป็นร้อยละ 50.76, มีลักษณะของการตั้งคำถาม คิดเป็นร้อยละ 32.98, ให้ความสำคัญกับรูปความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ คิดเป็นร้อยละ 26.70, แสวงหาคุณค่าในทางภาพฝัน คิดเป็นร้อยละ 21.47, และมีลักษณะในเชิงเหนือจริง คิดเป็นร้อยละ 8.90 ตามลำดับ

ด้านเนื้อหาของเรื่องให้ความสำคัญแก่ความคิด และสถานการณ์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.01 รองลงมาคือ มีลักษณะของตัวเอกที่มีลักษณะค้านกับตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 30.37, บรรยายแบบการประกอบส่วน คิดเป็นร้อยละ 10.99 และให้ความสำคัญกับมิติที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 7.85 ตามลำดับ

จากความถี่ของกลวิธีการเขียนที่ปรากฏตามลำดับในตารางนั้น สามารถอธิบายโดยยกตัวอย่างข้อความได้ดังต่อไปนี้

ด้านรูปแบบการนำเสนอ มีเรื่องราวแบบล้ายุคมากที่สุด โดยมีตัวอย่างที่เด่นชัดจากเรื่อง ชู ในรวมเรื่องสั้นสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน วินทร์ เลียววาริณ ใช้วิธีการนำเอาคำมาเรียงร้อยต่อกัน เป็นเรื่องราวโดยไม่ใช้คำเชื่อม แต่สามารถสื่อเรื่องราวได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่าง

ผม/สายตา/การจ้องมองหล่อน/การสังเกต/ความสนใจ/ความไม่แน่ใจ/ความอิจฉา/ผม/หล่อน/การประสานตา/ในที่สุด/การตัดสินใจ/การเข้าหา/ผม/การโค้ง/การแนะนำตัว/รอยยิ้ม/การขออนุญาต/การเดินร่ว/หล่อน/การอนุญาต/ผม/คำกล่าว/การขอบคุณ

รองลงมา เป็นการเสนอเรื่องราว เสนอเรื่องราวแบบนามธรรม มีตัวอย่างที่เด่นชัดจากเรื่อง เรื่องอาเพศกำสรวล ในรวมเรื่องสั้น อาเพศกำสรวล มีจุดที่วินทร์ เลียววาริณ ใช้สัญลักษณ์ที่ต้องตีความหลายจุด ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศภายในหมู่บ้านที่แปรปรวน วิปริต เปรียบเหมือนอาเพศกำลังครองเมือง อีกทั้งนัยน์ดาสีเขียวสะท้อนแสงไฟของข้าราชการจากเมืองหลวง และคนในหมู่บ้านบางจันทร์ในตอนท้ายเรื่อง ดังข้อความ

“เอ็งกับข้าไม่ต่างอะไรกัน แก่ตัวเหมือนกัน ไม่มีหวังในชีวิตเหมือนกัน เพราะอาเพศกำลังครองเมือง”

“นัยน์ดาสีเขียวสะท้อนแสงไฟภู่นั้นจ้องหน้าผู้ใหญ่นิ่ง รอยยิ้มระบายเหนือริมฝีปาก”

“ไม่นานต่อมาแกก็สังเกตเห็นนัยน์ตาลูกบ้านหลายคน เริ่มมีแววสีเขียวฉาบจางๆ”

“เสียงร้องครอกเบาๆ แล้วเจ้าควายคู่ยากก็ล้มลงกลางกองน้ำแข็งขาวโพลน นัยน์ตาเหลือกโพลงคู่ นั้นเป็นสี่เขียวสะท้อนแสงไฟ”

อันดับสุดท้ายคือ ตำแดงพลังอารมณ์อันซับซ้อนภายใน ตัวอย่างที่เด่น ๆ ได้แก่ เรื่องกระดาศขาวกับควายหมึก ในรวมเรื่องสั้น อาเพศกำสรวล ดังข้อความ

“ดิฉันไม่สนใจว่าดิฉันจะชนะคดีในวันนี้หรือไม่ นั่นไม่สำคัญเท่ากับว่าฉันได้สะกิดใจให้ชาวสื่อมวลชนทั้งหลายได้ระลึกถึงหน้าที่และจรรยาบรรณที่ท่านรับผิดชอบอยู่หรือไม่ การประกอบอาชีพนางแบบ นักแสดง แพทย์ ครู หรือคนหนังสือพิมพ์ ต่างก็มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนเท่าเทียมกัน เราโตพอหรือยังที่จะเลิกตัดสินคนอื่นจากเปลือกภายนอก? เราจะค่าดีกรุนหลังว่ามัวกันได้อย่างไรในเมื่อผู้ใหญ่เองก็ยังไม่บรรลุนิติภาวะ? เราจะประณามคนบ้านนอกว่าไร้การศึกษาได้อย่างไร ในเมื่อเราเองซึ่งจบปริญญายังทำตัวเช่นนี้...”

ด้านต่อไป คือ ลักษณะของเรื่อง มีโครงเรื่องแบบไม่เป็นไปตามขนบเดิม มากที่สุด วินทร์ เลียววาริณ มีกลวิธีการเขียนที่ไม่ยึดเอกภาพในลักษณะเดิม อันประกอบด้วยตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบ แต่จะเป็นโครงเรื่องที่ยึดถือสถานการณ์ของตัวละครมาเป็นจุดดำเนินเรื่อง การขึ้นต้นจึงไม่เรียกร้องความสนใจในลักษณะเดิม และการจบจะไม่ยึดหลักหักมุมเป็นทางออกเสมอไป

รองลงมาก็คือ มีลักษณะในเชิงอัตวิสัย เห็นได้ชัดจากเรื่อง โลกีย-นิพพาน ในรวมเรื่องสั้น อาเพศกำสรวล ดังข้อความ

“แถมนี้มันเด็กเมื่อวานขึ้นแท็กซี่ มัวแต่เรียนทางวิทยาศาสตร์จนลืมของดีทางไสยศาสตร์หมด วิชาพวกนี้...สั๊กหมึก สักน้ำมัน สักอักขระยันต์ เป็นวิชาดีมีประโยชน์ทั้งนั้น อย่าเพิ่งทำหน้าไม่เชื่อ นี่แน่ะ จะให้แกดูอะไร เพื่อแกจะได้ตาสว่างขึ้นบ้าง”

“...น้ำมันดีที่นี้ก็เหมือนกัน มารดกันทุกวัน หนุ่มๆ ที่กำลังจะไปเกณฑ์ทหาร รดแล้วจะไม่มีวันจับใบแดงได้เลย.....ส่วนทรงสี่เหลี่ยมนี้คือพระคานองศึก วัดพระมหาชลที่แจกทหารรุ่นที่ไปรบเวียดนาม โดนกระสุนหรือระเบิดเวียดกง ไม่เป็นอะไรเลย...”

อันดับต่อไป คือ มองเรื่องราวเหมือนดูมาจากที่สูง หากพิจารณาจากความถี่แล้วพบว่า ในรวมเรื่องสั้น โลกด้านที่หันหลังให้ดวงอาทิตย์ จะมีลักษณะการเล่าเรื่องราวแบบนี้มากที่สุด กล่าวคือเป็นลักษณะของการเล่าเรื่องแบบมุมกว้าง โดยมีการเล่าเรื่องที่มองเห็นเหตุการณ์ทุกอย่างไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นที่ไหน ไม่ใช่การเล่าเรื่องเพียงแค่มุมของตัวละคร หรือด้วยความคิดความรู้สึกของตัวละครเพียงเท่านั้น

เรื่องสั้นที่มีลักษณะของการตั้งคำถาม มีตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ เรื่อง น้ำสองสาย ในรวมเรื่องสั้นอาเพศกำสรวล ดังข้อความ

“ในสมัยพ่อนั้นผู้นำประเทศเปลี่ยนวัฒนธรรมด้วยกระบอปปั้น กรอกความคิดนี้ใส่หัวตั้งแต่เด็ก กล่อมพม่นักเรียน ปลุกฝังชาตินิยมที่มีแต่พิธีการ ให้เชื่อว่าชาตินิยมก็คือการยื่นเข้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า ชาตินิยมก็คือการดำเนินชีวิตแบบใหม่ แต่แค่วัฒนธรรมพื้นฐานเรายังกระทำไม่ได้เลย ทำไมเรายังทิ้งขยะบนถนนหนทาง ทำไมเรายังเอาเปรียบคนด้อยกว่าในสังคม อย่างนี้ไม่เป็นการทรยศต่อชาติยิ่งกว่าการไม่เป็นทหารเสียอีกหรือ?”

การให้ความสำคัญกับ รูปความคิดริเริ่ม แปลกใหม่ ใช้ “รูปภาษาที่สื่อความ” ได้เหมาะสมกับ “รูปความคิด” ที่นำมาใช้ในแต่ละเรื่องานั้น มีเรื่องที่เด่น ๆ คือ เรื่อง ปทานุกรมชีวิต ในรวมเรื่องสั้นอาเพศกำสรวล ดังข้อความ

ถ้ากรุงเทพฯเป็นหนังสือ มันคงเป็นหนังสือเล่มหนาบรรจุตัวหนังสือร่วมสิบล้านอักษร มีเรื่องราวหลากหลายสลับสนปนเปื้อนอยู่ในนั้น เหมือนหนังสือไทยยุคยี่สิบปีก่อน ถ้ากรุงเทพฯเป็นผู้หญิง คงเป็นผู้หญิงใจง่ายที่หลงระเหิงไปกับวัฒนธรรมราคาจากตะวันตก เป็นผู้หญิงประเภทแต่งหน้าทาปากด้วยเครื่องสำอางสังเคราะห์เสียหนาอะทะ พยายามซ่อนเร้นสภาพโทรมที่ปกปิดไว้ไม่อยู่ ถ้ากรุงเทพฯเป็นเครื่องดื่ม น่าจะมีส่วนผสมดังนี้ : ความหวานธรรมชาติ 10% ความหวานสังเคราะห์ 40% สารตะกั่ว 30% ตะกอนสกปรก 20%

ลักษณะของการแสวงหาคำในทางภาพฝัน เรื่องที่ปรากฏเด่นชัดคือ เรื่องอาเพศกำสรวล ในรวมเรื่องสั้นอาเพศกำสรวล ดังข้อความ

“หากยังมีชาวบ้านแบบนี้เพียงครึ่งประเทศ ประชาธิปไตยในแผ่นดินนี้ยังมีความหวัง..”

“...ประชาธิปไตยคือความหวังของเรา เหมือนกับควายที่เป็นความหวังของชาวบ้าน ควายก็คือชีวิต คือทุกอย่าง หากวันใดไม่มีควายก็ไม่มีควายหวัง...”

และอันดับสุดท้าย คือ มีลักษณะในเชิงเหนือจริง เรื่องที่เด่น คือ เรื่องอาเพศกำสรวล ในรวมเรื่องสั้นอาเพศกำสรวล เช่นกัน ดังข้อความ

หิมะโปรยลงมาบางเบาตั้งแต่ฟ้าสาง ไก่ขันสองสามครั้งก่อนเจียบหายไป ครั้นยามสายละอองน้ำแข็งสีเงินขยงก็ตกลงมาหนักขึ้น โรยระบายฟ้าเหนือบ้านบางจันทร์เหมือนมือที่มองไม่เห็นโปรยปุยฝ้ายลงมา ที่นาหลายร้อยแปลงเทาหะมืนด้วยผืนหิมะที่ปลูกลดกว้างสุดสายตาจุเขาไกรลาส หลังคาทรงไทยมีน้ำแข็งเกาะหนาจนเปและจันทันแอ่นแทบหักกลาง

หลายปีมาแล้วที่ฝนไม่ตกลงมาอีกเลย ท้องฟ้ากลายเป็นสีแดงฉาน ไม่นานก็ริ้มลงเป็นสีเทาหะมืน เกล็ดน้ำแข็งตกลงมาจากฟากฟ้าทุกวัน สัตว์เลื้อยคลานเพ่นพ่านตามทุ่งนามากขึ้นทุกปี แรกๆ เกิดโรคระบาด ต่อมาใครบางคนก็สังเกตเห็นว่างูออกลูกเป็นจิ้งจก พวกนกไม่ทำรังที่ต้นไม้

กลับขุดรูอยู่ใต้ดิน แต่ไม่เคยมีลูกบ้านคนใดบอกว่าเป็นเรื่องประหลาด ไม่นานต่อมาแกก็สังเกตเห็น
 นัยน์ตาลูกบ้านหลายคนเริ่มมีแววสีเขียวฉาบจางๆ

ด้านสุดท้าย คือ ด้านเนื้อหาของเรื่องให้ความสำคัญแก่ความคิด และสถานการณ์ มากที่สุด
 เรื่องที่เด่น ๆ ได้แก่ เรื่อง คนขายผลไม้ ในรวมเรื่องสั้น หนึ่งวันเดียวกัน ดังข้อความ

“เขาขายผลไม้ เขาเป็นเจ้าของสวนผลไม้ เขาเปลี่ยนสวนผลไม้เป็นบ่อเลี้ยงปลา เขาขายปลา
 ไม่ได้ เขาไม่รู้เรื่องปลา เขาขายบ่อปลา เขาไม่ได้เป็นเจ้าของสวนผลไม้แล้ว เขาใช้เงินก้อนสุดท้าย
 ซื้อรถคันนี้ (มีภาพรถเข็นผลไม้ประกอบ) เขารู้เรื่องผลไม้ เขาขายผลไม้

รองลงมาคือ ลักษณะของตัวเอกที่มีลักษณะค้านกับตัวเอง มีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เรื่อง
 กรรมนิของราษฎร โลกสามใบของ ราษฎร เอกเทศ ดังข้อความ

ที่ สุดทางเดินเขาเห็นแมงดาขึ้นขวางอยู่ในเงามืด มันว่า “อ้ออ้ย มึงจะไปไหนอีกแล้ว
 มึงนี่เก่ง ช่างสรรหา พระเอกคนใหม่มาได้อยู่เรื่อย...” แมงดาหันมามองหน้าเขาถามเสียงกร้าว
 “...พี่จะพาฉันไปไหน?”

ราษฎร เอกเทศประธานสายตาคอนคัมช่องอีกใจหนึ่งก่อนตอบเพียงว่า “เปล่า ผมไม่รู้เรื่อง”

อันดับต่อไป คือบรรยายแบบการประกอบส่วน ดังตัวอย่าง จากเรื่อง วรรณกรรม 48 ชั่วโมง
 ในรวมเรื่องสั้น สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน ดังข้อความ

“กลัวตายหรือ?...” เจ้าเด็กวัยยี่สิบสอง---หรืออีกซีกหนึ่งของข้าพเจ้าถาม ข้าพเจ้าพยักหน้า
 สักพักใจของข้าพเจ้าสงบลง แต่หัวใจอะไรเรื่อยเปื่อยไม่หยุดนิ่ง

ผ่านไปอีกเนิ่นนาน เจ้าเด็กวัยยี่สิบสองถามอีก “มึงกำลังคิดอะไร?”

“กำลังนึกสงสัยว่าความกลัวตายกับความหิวคล้ายกันไหม? เวลานั้นเขียนไม่มีกินนานๆ

รู้สึกกลัวตายไหม?”

“แล้วมึงไม่รู้หรอกหรือ?”

“มึงก็รู้ว่าเรา เอ๊ย! ภูเลิกลเขียนก่อนที่จะรู้”

มันเงียบไป ข้าพเจ้าก็เงียบ

อันดับสุดท้าย ให้ความสำคัญกับมิติที่ 4 ดังตัวอย่างในเรื่อง เกม ใน รวมเรื่องสั้นอาเพศ

กำสรวล ดังข้อความ

นี่เพิ่งเป็นยกที่สอง สำหรับนักมวยมันเพิ่งจะเริ่มต้น สำหรับเสือบาดเจ็บตัวนั้นวันที่สอง
 หมายถึงความตายที่สืบคลานเข้ามาใกล้ รอยของมันมุ่งไปเบื้องหน้าอย่างทรหด เหมือนสำเนียงถึง
 อันตรายที่กำลังตามหลังมาติดๆ